

Promemoria

Förslag till reglering som tydliggör myndighetsledningars ansvar för det korruptionsförebyggande arbetet

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning

Juni 2024

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås ett tillägg i myndighetsförordningen (2007:515) om att det i myndighetsledningens ansvar för att säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Syftet är att förtydliga det ansvar som myndighetsledningarna för förvaltningsmyndigheter under regeringen har för att förebygga korruption.

Den 1 januari 2019 infördes en bestämmelse i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll om att myndigheter, som en del av processen för intern styrning och kontroll, ska förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Någon motsvarande reglering finns inte i myndighetsförordningen. Genom det föreslagna tillägget i myndighetsförordningen tydliggörs myndighetsledningens ansvar för att förebygga korruption i samtliga förvaltningsmyndigheter under regeringen.

De obligatoriska moment som regleras i förordningen om intern styrning och kontroll – riskanalys, åtgärder, uppföljning och dokumentation – föreslås inte införas i myndighetsförordningen. Det kommer därför även fortsatt att vara myndighetens ledning som får avgöra vilka åtgärder som är tillräckliga för att säkerställa att den interna styrningen och kontrollen fungerar på ett betryggande sätt, i vilket det ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Innehållsförteckning

1	Förslag till förordning om ändring i myndighetsförordningen (2007:515).....	3
2	Bestämmelser för statliga myndigheter om korruptionsförebyggande arbete och intern styrning och kontroll.....	4
2.1	Korruptionsförebyggande arbete	4
2.2	Intern styrning och kontroll	5
2.2.1	Bestämmelser om intern styrning och kontroll	5
2.2.2	Förordningen om intern styrning och kontroll	6
2.3	Det korruptionsförebyggande arbetet inom ramen för intern styrning och kontroll	6
2.3.1	Det korruptionsförebyggande arbetet enligt förordningen om intern styrning och kontroll	7
3	En förstärkt reglering som tydliggör ansvaret för det korruptionsförebyggande arbetet	8
4	Ikraftträdande.....	10
5	Konsekvenser.....	10

1 Förslag till förordning om ändring i myndighetsförordningen (2007:515)

Härigenom föreskrivs att 4 § myndighetsförordningen (2007:515) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Myndighetens ledning *skall*

Myndighetens ledning *ska*

1. besluta en arbetsordning,

2. i arbetsordningen besluta de närmare föreskrifter som behövs om myndighetens organisation, arbetsfördelningen mellan styrelse och myndighetschef, delegeringen av beslutanderätt inom myndigheten, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten,

3. besluta en verksamhetsplan för myndigheten,

4. säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, och

4. säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, *i vilken det ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter*, och

5. avgöra andra ärenden som har principiell karaktär eller större betydelse eller som avser föreskrifter, om ärendena inte *skall* avgöras av personalansvarsnämnden enligt 25 §.

5. avgöra andra ärenden som har principiell karaktär eller större betydelse eller som avser föreskrifter, om ärendena inte *ska* avgöras av personalansvarsnämnden enligt 25 §.

2 Bestämmelser för statliga myndigheter om korruptionsförebyggande arbete och intern styrning och kontroll

2.1 Korruptionsförebyggande arbete

Korruption används ofta som ett samlingsbegrepp för att beskriva otillbörliga handlingar där någon utnyttjar sin ställning för att gynna sig själv eller andra. Någon definition av begreppet korruption finns inte i svensk rätt. Inte heller i internationell rätt finns någon allmänt vedertagen definition. Det saknas t.ex. en definition av korruption i Förenta nationernas konvention mot korruption (SÖ 2007:44) där länderna som tillträtt konventionen i stället uppmanas kriminalisera vissa korrupta handlingar.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption (skr. 2012/13:167) uttalat att det är viktigt att arbetet mot korruption i offentlig förvaltning utgår från en bred definition av vad som är ett korrupt beteende. I skrivelsen konstaterar regeringen att vissa handlingar kan vara straffbara, t.ex. givande och tagande av muta, men att även beteenden som omfattas av andra straffbestämmelser eller som inte är straffbara kan uppfattas som korrupta. Det konstateras att utgångspunkten för regeringens arbete mot korruption i offentlig sektor därför ska vara att korruption innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller annan. Konstitutionsutskottet delade regeringens bedömning att åtgärder mot korruption bör utgå från en bred definition av korruption (bet. 2013/14:KU4, rskr. 2013/14:53). I regeringens handlingsplan mot korruption 2021–2023 upprepas att arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen bör utgå från en bred definition av begreppet korruption (Fi 2020/04961). Oavsett den exakta definitionen av korruption är det tydligt att korruption inte är förenligt med rättsstaten. Regeringen har i skrivelsen Regeringens förvaltningspolitik uttalat att frånvaron av korruption har en stor betydelse för den offentliga sektorns legitimitet och funktionssätt. Vidare anges att det finns en ömsesidighet mellan graden av korruption och medborgares och företags förtroende för den offentliga sektorn. Därtill är en låg grad av korruption centralt för effektivitet och rättssäkerhet i förvaltningen samt korrekt användning av offentliga medel (skr. 2013/14:155).

I svensk rätt finns en bred uppsättning regler som syftar till att motverka korruption. I det följande redogörs översiktligt för några av dessa bestämmelser.

I regeringsformen fastställs grundläggande principer om legalitet, saklighet, likabehandling och opartiskhet (1 kap. 1 och 9 §§). Principerna är centrala i en rättsstat och är av betydelse för arbetet mot korruption eftersom de innebär krav på den offentliga verksamheten. En verksamhet som styrs av principerna kan inte tillåta att en offentlig ställning utnyttjas av någon för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller någon annan. Principerna uttrycks även i förvaltningslagen (2017:900) där det i 5 § anges att grunderna för en god förvaltning är legalitet, objektivitet och proportionalitet. I förvaltningslagen finns även bestämmelser om jäv, vilka syftar till att minska risken för att otillbörlig hänsyn tas i myndigheternas

verksamhet. I fråga om anställning finns ett uttryckligt förbud i grundlagen mot att fästa avseende vid annat än sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet när det gäller statliga anställningar (12 kap. 5 § regeringsformen). Därutöver finns bestämmelser i lagen (1994:260) om offentlig anställning om förbud för vissa offentligt anställda att inneha bisysslor som är arbetshindrande eller förtroendeskadliga. Inom straffrättens område finns bestämmelser i brottsbalken om bl.a. givande och tagande av muta samt tjänstefel.

I regeringens handlingsplan mot korruption 2021–2023 angavs ett antal principiella utgångspunkter för det korruptionsförebyggande arbetet, däribland förbättrad kontrollmiljö och tydligare ansvarsförhållanden, riskanalyser, kunskaper och etiska förhållningssätt, rutiner för hantering av misstankar om korruption samt betydelsen av samverkan och att lära av andras erfarenheter.

2.2 Intern styrning och kontroll

2.2.1 Bestämmelser om intern styrning och kontroll

Av 1 kap. 6 § regeringsformen följer att regeringen styr riket. I regeringens styrande funktion ingår befogenheten och skyldigheten att styra förvaltningsmyndigheterna. De statliga myndigheter som lyder under regeringen är regeringens redskap i dess uppgift att styra riket och verkställa den politik som riksdag och regering beslutat. Regeringen är inför riksdagen ansvarig för hur den styr riket. Det ankommer på regeringen att försäkra sig om att myndigheternas ledningar lever upp till sitt förvaltningsansvar, dvs. bedriver en effektiv verksamhet, följer lagar, förordningar och andra regler samt lämnar en tillförlitlig redovisning och rättvisande rapportering. Det är därför av betydelse för regeringen att de statliga myndigheternas interna styrning och kontroll fungerar väl (Ds 2006:15).

I myndighetsförordningen (2007:515) regleras myndighetsledningens ansvar för verksamheten. Där anges i 3 § att myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel. Av 4 § framgår att myndighetsledningen också ska säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Med intern styrning och kontroll avses i normalfallet den process som är styrd av myndighetens ledning som med rimlig säkerhet leder till en effektiv och ändamålsenlig verksamhet, att lagar, förordningar och andra regler efterlevs samt en tillförlitlig redovisning och rättvisande rapportering av verksamheten. Regeringen har tidigare uttalat att det är angeläget att den interna styrningen och kontrollen vid statliga myndigheter fungerar väl. Det är avgörande för att statens verksamhet ska kunna möta de förväntningar som medborgarna, näringslivet, de förtroendevalda och andra har på verksamheten (prop. 2006/07:1 s. 267).

I betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23), som låg till grund för myndighetsförordningen, utvecklar utredningen resonemanget kring myndighetsledningens ansvar för den

interna styrningen och kontrollen. I betänkandet gjordes bedömningen att för att myndighetsledningen ska kunna fullgöra sina uppgifter i fråga om ledning och uppföljning av verksamheten och därmed leva upp till sitt ansvar, behövs det inom varje myndighet ett system för att ledningen ska kunna kontrollera att verksamheten bedrivs enligt givna riktlinjer och mot uppställda mål. I betänkandet redogörs även för dåvarande Riksrevisionsverkets (RRV) iakttagelser. Enligt RRV hade problem förknippade med den interna styrningen och kontrollen inom myndigheterna varit återkommande inslag i RRV:s årliga rapporter till regeringen under 1990-talet. Problemen hade bl.a. hänfört sig till områden som bidragshantering, jäv och jävsliknande situationer. RRV menade vidare att brister i den interna styrningen och kontrollen bl.a. hängde samman med att myndighetsledningen delegerat ansvar utan att säkra en god uppföljning och kontroll (SOU 2004:23 s. 141–143).

Utredningen föreslog att den eller de vid myndigheten som ansvarar för verksamheten inför regeringen ska ha ansvaret för att utforma den interna styrning och kontroll som krävs vid myndigheten för att ledningen ska kunna styra och följa upp verksamheten och kunna kontrollera att målen uppnås, att verksamheten bedrivs författningsenligt och effektivt samt att det finns en tillförlitlig rapportering av verksamhetens resultat. Vidare framhölls i betänkandet att det i arbetet med att utforma en effektiv intern styrning och kontroll finns anledning för ledningen att bl.a. göra en bedömning av riskerna i verksamheten, utforma kontroller för att täcka dessa risker samt följa upp och utvärdera den interna styrningen och kontrollen för att kunna utveckla och förbättra den (samma betänkande s. 145).

2.2.2 Förordningen om intern styrning och kontroll

I förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll finns bestämmelser om vissa obligatoriska moment i arbetet med intern styrning och kontroll. Det gäller krav på riskanalys, åtgärder med anledning av riskanalysen, uppföljning och dokumentation. Myndighetens ledning ska även försäkra att den interna styrningen och kontrollen är betryggande. Därutöver har Ekonomistyrningsverket enligt 7 § föreskriftsrätt och kan därmed ge mer specifika anvisningar om arbetet med intern styrning och kontroll. Det är endast myndigheter som ska tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228) som ska tillämpa förordningen om intern styrning och kontroll. Det finns därmed en nivåskillnad när det gäller det allmänna arbetet med intern styrning och kontroll mellan de myndigheter som ska följa internrevisionsförordningen och övriga förvaltningsmyndigheter.

2.3 Det korruptionsförebyggande arbetet inom ramen för intern styrning och kontroll

I regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption (skr. 2012/13:167) angav regeringen bl.a. att arbetet mot korruption i första hand ska ske inom ramen för den styrningsmodell som gäller för regeringens styrning av förvaltningsmyndigheter. Regering-

en förtydligade att det innebär att arbetet mot korruption ska bedrivas på bred front och att regeringens uppföljning genomförs med stöd av respektive departement samt att former och inriktning för denna uppföljning ska utvecklas kontinuerligt inom Regeringskansliet. Det konstateras att utgångspunkten för regeringens uppföljning är att myndighetsledningarna ansvarar inför regeringen bl.a. för att utifrån bestämmelserna i myndighetsförordningen se till att verksamheten bedrivs effektivt, enligt gällande rätt och så att den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Riksdagen delade regeringens bedömning att åtgärder mot korruption så långt som möjligt bör rymmas inom den befintliga modellen för regeringens styrning av förvaltningsmyndigheterna (bet. 2013/14:KU4, rskr. 2013/14:53).

2.3.1 Det korruptionsförebyggande arbetet enligt förordningen om intern styrning och kontroll

Sedan 2019 följer uttryckligen av 2 § 2 stycket förordningen om intern styrning och kontroll att processen för intern styrning och kontroll även ska förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Bakgrunden till införandet av bestämmelsen framgår bl.a. av Ekonomistyrningsverkets (ESV) rapport Tillämpning av förordningen om intern styrning och kontroll (ESV 2017:65). ESV:s undersökning hade bl.a. visat på att arbetet mot oegentligheter endast fått begränsat stöd av arbetet med riskanalyser. Det framhölls därför att arbetet mot oegentligheter skulle vinna på att det tydligare framgick att ett av syftena med den interna styrningen och kontrollen är att motverka korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet.

I ESV:s rapport Utvecklad intern styrning och kontroll – Förslag till förordningsändringar om intern styrning och kontroll (ESV 2018:20) som ESV på uppdrag av regeringen tog fram, framhöll ESV i huvudsak två skäl för att uttryckligen reglera myndigheters ansvar att förebygga korruption och andra oegentligheter. Dels att det behövdes en starkare styrning av myndigheterna vilket motiverade en reglering i förordning i stället för i allmänna råd, dels att det hade skett en förskjutning i synen på risken för oegentligheter i förvaltningen, där det nu var mer sannolikt att myndigheter utsätts för olika typer av oegentligheter. Mot bakgrund av att allmänhetens förtroende för förvaltningen kunde skadas vid oegentligheter ansåg ESV att det fanns skäl för en förordningsreglering. Vidare skulle en sådan reglering tydliggöra kopplingen mellan den interna styrningen och kontrollen och arbetet mot oegentligheter.

När det gäller val av begrepp föreslog ESV att lydelsen i förordningen om intern styrning och kontroll skulle omfatta begreppen korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet. Som grund för den bedömningen angavs i rapporten bl.a. att ESV i föreskrifter och stöd till myndigheter har använt begreppen otillbörlig påverkan, bedrägeri eller annan oegentlighet, med oegentligheter som samlande begrepp. Vidare framgår att ESV använder begreppet oegentligheter som ett generellt begrepp för en vid grupp oönskade beteenden som även inbegriper korruption och förtroendeskadliga ageranden som exempelvis avsiktliga

eller oavsiktliga fel i beslutsfattande eller myndighetsutövning. I rapporten framhåller ESV att överväganden har gjorts om att begränsa uppräknigen i förordningen om intern styrning och kontroll till ”korruption eller annan oegentlighet”. En sådan skrivning är, enligt ESV, kortare och har större likheter med t.ex. Statskontorets användning av begreppen. Samtidigt kan det, enligt ESV, tolkas snävare jämfört med en uppräkning av alla fyra begrepp. För att säkerställa att myndigheterna beaktar alla dessa i den interna styrningen och kontrollen är det, enligt ESV, viktigt att en förordningsreglering omfattar flera begrepp då dessa är närliggande men inte synonyma (s. 41 och 42).

3 En förstärkt reglering som tydliggör ansvaret för det korruptionsförebyggande arbetet

Förslag: Det ska anges i myndighetsförordningen att det i myndighetsledningens ansvar för att säkerställa att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Skälen för förslaget

Behov av reglering

Regeringen har tidigare uttalat att arbetet mot korruption i första hand ska ske inom ramen för den modell som gäller för regeringens styrning av förvaltningsmyndigheter. Utgångspunkten för regeringens uppföljning är att myndighetsledningarna ansvarar inför regeringen bl.a. för att utifrån bestämmelserna i myndighetsförordningen se till att verksamheten bedrivs effektivt, enligt gällande rätt och så att den interna styrningen och kontrollen är betryggande (skr. 2012/13:167). I sitt arbete med att utforma den interna styrningen och kontrollen bör myndighetens ledning göra en bedömning av riskerna i verksamheten. Ledningen bör också utforma kontroller för att täcka dessa risker samt följa upp och utvärdera den interna styrningen och kontrollen i syfte att utveckla och förbättra den. En sådan verksamhetsrisk är risken för korruption. Förvaltningsmyndigheterna under regeringen har därmed redan i dag ett ansvar att, genom myndighetens ledning, förebygga korruption.

Det kan alltså konstateras att det uttryckligen regleras i förordningen om intern styrning och kontroll, men inte i myndighetsförordningen, att processen för intern styrning och kontroll ska förebygga att verksamheten utsätts för bl.a. korruption. Det finns därmed ett behov av att förtydliga att även de myndigheter som inte ska tillämpa förordningen om intern styrning och kontroll har ansvar för att bedriva ett korruptionsförebyggande arbete. Enligt ESV:s rapport Intern styrning och kontroll på myndigheter som inte omfattas av internrevisionsförordningen (ESV

2022:53), uppger 21 procent av dessa myndigheter att åtgärder för att förebygga korruption och oegentligheter inte ingår i myndighetens arbete med intern styrning och kontroll (s. 36). Det tyder alltså på att det finns en oklarhet. En ändring i myndighetsförordningen skulle tydliggöra att kravet på att förebygga korruption gäller för alla förvaltningsmyndigheter under regeringen. Ett ytterligare skäl att tydliggöra att det finns en skyldighet för alla förvaltningsmyndigheter att förebygga korruption, är att konsekvenserna när det gäller förtroendeskada är lika stora för alla myndigheter. Kraven på att förebygga korruption bör därför inte avgränsas till t.ex. myndigheter med stora flöden av medel. Förtroendeskadan kan vara lika allvarlig oavsett myndighetens storlek eller verksamhet.

Med hänsyn till att det är myndighetens ledning som ansvarar för verksamheten och bl.a. för att säkerställa en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, bör förtydligandet framgå i anslutning till bestämmelsen om ledningens ansvar för intern styrning och kontroll i 4 § myndighetsförordningen. Bestämmelsen kommer att gälla för samtliga förvaltningsmyndigheter under regeringen om inte regeringen beslutat annat. Det är endast ett fåtal myndigheter där regeringen har beslutat om undantag från 4 § 4 avseende intern styrning och kontroll, bl.a. Gentekniknämnden och Rättshjälpsnämnden.

Bestämmelsens utformning och omfattning

Regeringen har tidigare uttalat att det är viktigt att arbetet mot korruption i offentlig förvaltning utgår från en bred definition av vad som är ett korrupt beteende. Det finns därför behov av en reglering som omfattar samtliga de risker som kan aktualiseras. För att förtydliga att kravet på att förebygga korruption gäller för alla förvaltningsmyndigheter under regeringen är det lämpligt att regleringarna i myndighetsförordningen och i förordningen om intern styrning och kontroll motsvarar varandra. Det har inte framkommit något som tyder på att nuvarande lydelse i bestämmelsen om intern styrning och kontroll inte är ändamålsenlig. Därför föreslås att samma uppräkningslista av vad som ska förebyggas görs i den nya bestämmelsen – korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter. Förslaget kommer innebära att det för de myndigheter som ska följa förordningen om intern styrning och kontroll kommer att finnas två bestämmelser med motsvarande innehåll, som endast skiljer sig åt genom att förordningen om intern styrning och kontroll reglerar processen för intern styrning och kontroll. Eftersom ESV har föreskriftsrätt enligt förordningen om intern styrning och kontroll men saknar sådan föreskriftsrätt i förhållande till myndighetsförordningen finns det dock behov av att bestämmelsen även fortsatt finns kvar i förordningen om intern styrning och kontroll. Myndigheter som ska tillämpa förordningen om intern styrning och kontroll bedöms även fortsatt komma att tillämpa de mer specifika bestämmelserna om processen för intern styrning och kontroll i den förordningen, bl.a. 2 § 2 stycket. Detta eftersom myndighetsförordningen inte ska tillämpas om en lag eller en förordning innehåller en bestämmelse som avviker från myndighetsförordningen (1 § 2 stycket myndighetsförordningen).

Det är samtidigt angeläget att bibehålla en nivåskillnad när det gäller arbetet med intern styrning och kontroll mellan de myndigheter som ska

följa internrevisionsförordningen och övriga förvaltningsmyndigheter. De obligatoriska moment som regleras i förordningen om intern styrning och kontroll avseende riskanalys, åtgärder, uppföljning och dokumentation föreslås därför inte införas i myndighetsförordningen. I stället blir det även fortsatt myndighetens ledning som får avgöra vilka åtgärder som är tillräckliga för att säkerställa en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt, i vilket ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Det föreslagna förtydligandet syftar inte till att påverka myndigheternas arbete med övriga delar av den interna styrningen och kontrollen.

4 Ikraftträdande

Förslag: Ändringen ska träda ikraft den 1 januari 2025.

Skälen för förslaget: Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Det bedöms därmed finnas tillräckligt med tid för myndigheterna att säkerställa att verksamheten är förenlig med den nya bestämmelsen.

5 Konsekvenser

Promemorians bedömning: Kostnaderna för de statliga förvaltningsmyndigheterna under regeringen kommer inte att öka i någon större utsträckning.

Skälen för bedömningen

Konsekvenser för de statliga förvaltningsmyndigheterna under regeringen

Genom den föreslagna bestämmelsen förtydligas det ansvar som myndighetsledningarna för förvaltningsmyndigheter under regeringen har för att förebygga korruption.

Det kan konstateras att myndighetensledningen enligt myndighetsförordningen redan i dag har ett ansvar att arbeta korruptionsförebyggande inom ramen för intern styrning och kontroll. Förslaget innebär således inte någon ny uppgift, utan ett tydliggörande av innebörden av ett redan existerande krav på förvaltningsmyndigheterna.

Tydliggörandet i myndighetsförordningen förutses därför inte heller i någon större utsträckning leda till ökade kostnader för förvaltningsmyndigheterna. För den myndighet som i den interna styrningen och kontrollen inte alls har hanterat risker för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter är det rimligt att anta något ökade kostnader. Det kan t.ex. handla om att ta fram nya policydokument eller att hantera nya aspekter i riskanalysen. Mot bakgrund av att ett sådant arbete krävs för att leva upp till redan existerande krav bedöms eventuella

kostnader vara motiverade. Sådana eventuella kostnader bedöms rymmas inom befintlig ram.

Det kan även konstateras att det korruptionsförebyggande arbetet bör anpassas efter verksamhetsriskerna i den enskilda myndigheten, och att de eventuella kostnaderna därför kan förväntas variera mellan myndigheter.

Det korruptionsförebyggande arbetet i statlig förvaltning har, enligt Statskontoret, utvecklats i positiv riktning. Fler myndigheter behöver dock fortfarande förbättra sitt arbete för att uppnå en ändamålsenlig kombination av åtgärder som är anpassade till myndighetens verksamhet och risker (Statskontoret 2021:102 och 2023:20).

Ett exempel på korruptionsförebyggande åtgärd är analyser av korruptionsrisker. Undersökningar som gjorts av Statskontoret och ESV visar att en stor del av myndigheterna redan i dag har utfört något slags analys av korruptionsrisker. Enligt den lägesbild som Statskontoret tog fram 2021 över förvaltningsmyndigheternas arbete mot korruption (2021:102) hade omkring 80 procent av myndigheterna utfört en analys av korruptionsrisker inom hela eller delar av sin verksamhet (s. 36). I den senaste lägesbilden (2023:20) hade andelen som utfört någon analys av korruptionsrisker ökat till 82 procent (s. 54). I lägesbilderna ingår förvaltningsmyndigheter med fler än tio anställda. Som angetts ovan visar ESV:s rapport (ESV 2022:53) om intern styrning och kontroll på myndigheter som inte behöver tillämpa förordningen om intern styrning och kontroll att 79 procent av dessa myndigheter uppger att åtgärder för att förebygga korruption och oegentligheter ingår i myndighetens arbete med intern styrning och kontroll (s. 36). Uppskattningsvis rör det sig därmed om ca 20 procent av myndigheterna som inte analyserat korruptionsrisker och som därför behöver utveckla det korruptionsförebyggande arbetet.

Övriga konsekvenser

Myndigheternas korruptionsförebyggande arbete bidrar till att minska risken både för den ekonomiska skada och för den förtroendeskada som korruption kan orsaka.

I fråga om ekonomisk skada kan den ske direkt genom att myndigheten t.ex. inte väljer det bästa avtalsförslaget inom ramen för upphandling, men ekonomisk skada kan också åsamkas indirekt genom att förekomsten av korruption snedvrider konkurrens, minskar företagets investeringsvilja och begränsar viljan till entreprenörskap. Omfattningen av den ekonomiska skadan från korruption är därför inte begränsad till myndighetens ekonomiska resultat.

Vid sidan av ekonomisk skada, kan förekomsten av korruption även leda till en förtroendeskada. Genom att förtroendet för viktiga samhällsinstitutioner skadas kan även rättsstatens legitimitet och i förlängningen demokratin påverkas. Förekomsten av korruption vid en myndighet kan leda till förtroendeskada oavsett storleken på myndigheten eller myndighetens verksamhetsområde.

I ESV:s rapport med förslag till förordningsändringar om intern styrning och kontroll (2018:20) angavs att myndigheterna som tillfrågats i arbetet med rapporten gjort bedömningen att en reglering i förordningen om intern styrning och kontroll kunde få en positiv effekt, då den skulle kunna fungera som en "hävstång" i myndigheternas fortsatta arbete. Vidare

angavs att arbetet mot olika typer av oegentligheter skulle kunna komma att bedrivas mer systematiskt med en reglering i förordningen. Detta torde även kunna bli en effekt av att myndighetsledningens ansvar för det korruptionsförebyggande arbetet förtydligas i myndighetsförordningen (s. 52).